

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

אמור – ליג בעומר
גליון לג (רפד)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחמש לבריאה

בס"ד עש"ק פ' אמור השנה תהא שנת מלך המשיח

ת ו כ ו ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

מציאותו ית' אינו מתבטל כשאינן נבראים ד

ר מ ב ״ ם

ספר תורה שכתבו אפיקורוס ד
ים המלח (גליון) ה
סיום הרמב"ם לענין תענית בכורות (גליון) ו
ישיבה במצרים בזמה"ז (גליון) ו
יעלה על הדעת למעליותא (גליון) ט

ח ס י ד ו ת

ראש חדש - גילויי ההעלם או התחדשות ט
חזיר יטהר לע"ל י
בהקשר דוהתקדישתם לענין האכילה בשולחן יא
וגו' בסוף פסוק (גליון) יב

ש י ח ו ת

הרמב"ם וחכמת הקבלה יג
מראה מקומות ברמב"ם דנקט דרשה פשוטה יותר יד
מצוות דרבנן נכללים במצוה אחת דעפ"י התורה אשר יורוך. יז
כתר תורה אם שייך לעכו"ם יט
סיום ספר אהבה בשוש אשיש יט
השמטת הרמב"ם ההפטורה דפ' וילך יט
מראי מקומות להרמב"ם כ

ש ו נ ו ת

בבגדו בה כ
ת"ת שמינית שבשמינית כא
מ"ע ספורנו כא
מעשה דישי כא
ביאת משלח כב
תספורת בג' ימי הגבלה כב

ל ק ו ט י ש ל ח ו ת

א. בהדרן על הרמב"ם הע' 37 בביאור הג' בר"מ וז"ל: והטעם על זה - (מוסב, על מש"כ דאפילו דרגת מצוי שיש לו שייכות לנבראים ג"כ לא מתבטלת כשאין הנבראים מצויים -) "כי הוא ברוך הוא אינו צריך להם" כו' פירושו: שהשלימות שבענין התהוות הנבראים ישנה בו גם טרם שהמציא אותם (וכידוע... שהחכ שלמעלה אינו חסר פועל, וכו'), עכ"ל.

ולהעיר כע"ז מהמשך תערי"ב (ח"ב ע' א'קיט), וז"ל: והתגלות הפועל אינו מוסיף שום שלימות לגבי העצמות כו'... וזהו מ"ש הרמב"ם שכל הנמצאים צריכים אליו והוא אינו צריך להם כו', עכ"ל.

נחמ' גרין
- ברוקלין נ.י. -

ר מ ב " ם

ב. א) בפ"י מהלכות ספר תורה מונה הרמב"ם "עשרה דברים הן שכל אחד מהן פוסל ספר תורה ואם נעשה בו אחד מהן הרי הוא כחומש מן החומשין שמלמדין בהן התינוקות... ואין קורין בו כרכים" ומונה ביניהם: שכתבו אפיקורוס או כיו"ב משאר פסולין."

ולכאורה הרי"ז סותר למש"כ לעיל בפ"א מהל' תפילין ה"ג: "ספר תורה שכתבו אפיקורוס (בכת"י אוקספורד: מין) ישרפו, כתבן כותי (בכת"י אוקספורד: גוי)... פסולין ויגנזו שנא' וקשרתם וכתבתם וכו'". וכן בהל' יסודי התורה פ"ו ה"ח: "אפיקורוס ישראל שכתב ספר תורה שורפין אותו... כדי שלא להניח שם לא לאפיקורסין ולא למעשיהם" (ומקורו מגיטין מה, ב.).

והט"ז (יו"ד סרפ"א סק"א) העיר בזה וכתב: "כללו של הרמב"ם בזה לאו דוקא דיש מהם שאסור בקריאה פ"י ביחידות" (ומוסיף ומחדש דכל אלו מה"עשרים דברים" שאין הפסול ניכר בהם (כגון: מעובד שלא לשמה) אסור לקרוא בהם אפי' ביחיד וכנ"ל ד"כללו של הרמב"ם בזה לאו דוקא"). ולכאורה ק"ק לתרץ ולומר בלשון הרמב"ם המדויק וכו' ונכתב "בלשון ברורה", שכותב כלל ולאח"ז מונה פרטים ואין (כלל) הפרטים מתאימים להכלל.

ובספר קובץ על הרמב"ם (בהל' יסודי התורה שם) מעיר

ג"כ כנ"ל בשם ספר בני חייא, וכן העיר בהגהות בני בנימין (בהל' ס"ת שם), ותירוצם ג"כ תמוה כנ"ל.

(ב) והנה ברמב"ם כת"י אוקספורד (- מהדורת חילמזאהן) המדויק בתכלית (וכפי שהרמב"ם בעצמו מעיד עליו בכת"י (בסו"ס אהבה) "הוגה מספרי") הגירסא בהל' ס"ת (שם): "י) שכתבו גוי וכיוצא בו משאר פסולים" ועפ"ז אין שום סתירה, וכללו של הרמב"ם הוא בדוקא.

וזה שפסק הרמב"ם (בהל' תפילין שם) שכשכתב גוי יגנזו אינו סותר למש"כ "הרי הוא כחומש מן החומשין וכו'". ובהקדים: פליגי רש"י ותוס' (גיטין שם) בטעם הפסול בס"ת שכתבו גוי ולכן טעון גניזה, דלרש"י הרי"ז מחשש שכתבו לשם ע"ז, אבל כשכתבו לשם ישראל כשר. ותוס' (ד"ה אמרי) פליגי וסובר דאפי' כתבו לשם ישראל הוא פסול מפני דכתיב וקשרתם וכתבתם ו"כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה", וברמב"ם מפורש (בהל' תפילין שם) טעם הגניזה כתוס', וראה ר"ן שם.

ולפ"ז י"ל דלשיטת רש"י יש דין גניזה היינו: שאין שום אפשרות להשתמש בו ואפי' ביחיד, משא"כ לוס' (והרמב"ם) הרי הגניזה בא רק לשלול ש"אין קורין בו ברבים" אבל "הרי הוא כחומש מן החומשים וכו'".

ג) בט"ז (שם) כתב את הנ"ל כדי להשוות את שיטת הרמב"ם עם הטור שכותב "יגנזו ואין קורין בו" (ומפרש הט"ז) אפי' ביחיד, ועפ"י הנ"ל מכת"י אוקספורד נראה דפליג הרמב"ם על הטור, ויש להאריך בזה ותן לחכם ויחכם עוד.

הרב ב. אהרונוסון

- ברוקלין נ.י. -

ג. בגליון לב (רפג) הביא הרב י.ה. ביאור הרד"ל על פדר"א (פ"ח אות ה') שהעיר בדברי הרמב"ם פ"ב מהל' ציצית ה"ב שכתב שחלזון נמצא בים המלח שהוא תמיה, ולכן רצה להג"י בדבריו "ים הגדול" במקום: ים המלח. והנ"ל העיר שכן דרכו של הרמב"ם שקורא לים הגדול - ים המלח.

ויש לציין שעמד בזה "בעל התכלת" האדמו"ר רבי גרשון העניך זצ"ל מראדזין בכמ"ק בספריו כדלקמן:

(דרך אגב: ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א מכתב קנח חו"ד בענין תכלת בזה"ז).

במאמר שפוני טמוני חול סי' א' בסופו העיר כנ"ל,

ומביא את דברי הרמב"ם בפיה"מ בסופו שכתב: "ואני עולה בספינה בים המלח".

(וראה בפיה"מ קאפח: "בהיותי על גבי האניות בים הגדול" ובהערה 70: ובנדפס "ים המלח" וכך באמת תרגם רבינו בחבורו בכמ"ק ומתוך שגרת הבטוי אע"פ שאינו נכון (!). אמנם ראה לקמן מה שקאפח כותב שכן נקרא בערבית).

וב"מאמר פתיל תכלת" פרט ראשון אות א מוסיף מדברי הרמב"ם בפיה"מ עמ"ס כלים (פט"ו מ"א): "שהספינות אשר ילכו בהן מא"י לאכסנדריא הן הספינות הגדולות שהן יכנסו בתוך ים המלח...". והרי ידוע שהים שהולכים בו מא"י לאכסנדריא של מצרים הוא ים הגדול וקורא אותו ים המלח. (ובפיה"מ קאפח: "כלי האניות שנוסעין בהן מא"י לאכסנדריא ספינות גדולות מפני שהן עוברין באמצע הים הגדול" ובהערה 7: הים הגדול נקרא בערבית הים המלוח ובנדפס "ים המלח").

וב"מאמר עין התכלת" בתחלתו (אות א) הביא מהחיד"א בספר נחל קדומים (פ' תרומה) שכתב בפשיטות כן (שחלזון נמצא בים הגדול) בשם הרמב"ם, וכפי הנראה היתה הגירסא כן בספרי הרמב"ם שלפניו "ובים הגדול הוא מצולי", ועל במעדני יום טוב ה' כלאי בגדים (דין יב אות א') דמפרש כן ברא"ש (שם) ורמב"ם (ה' כלאים רפ"י).

* * *

בנוגע למש"כ הרב ג.ק. בגליון כז (רעח) אודות סיום ספר הרמב"ם - לבכור - בערב פסח. פלא שלא ציין לספר "תענית בכורים וסעודות מצוה בערב פסח" להרב מ.א.ז. קונסטליכער (בני ברק תשמא) פרק יב שדן בענין זה (והמסתעף ממנה) בארוכה.

הרב א.ב.ה.
- ברוקלין נ.י. -

ד. בגליון הקודם (לכ) אות ג' נדפס ביאור בדברי הרמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ז - בקשר לשוה"ג דהערה 6 בלקו"ש ח"ט ע' 171 - ויש להעיר בכמה דברים:

א) הביא שם (בתחילת דבריו) ובפשטות תירוץ על קושית היראים (איך יכול הרמב"ם לדור במצרים) ומקשה ע"ז שהוא תירוץ תמוה וכו', בו בזמן ש(אדרבא) היראים בעצמו שולל תירוץ זה (כמובא בלקו"ש שם). אלא שכ"ק אד"ש מוסיף שאין לשלול תירוץ זה מטעמו של היראים (עיי"ש) אלא (לשיטת הרמב"ם) באופן פשוט יותר.

(ב) עמש"כ הרמב"ם: "ומותר לשכון בכל העולם חוץ מארץ מצרים" הקשה שאם כוונתו (רק) לאסור הישיבה במצרים הי' צ"ל: "אסור לגור במצרים" ומדוע מוסיף (דבר הפשוט) שיותר לגור בכל העולם, וביאר שם דכוונתו דיש ב' איסורים לגור במצרים: (1) ד"בשלשה מקומות הזהירה תורה שלא לשוב למצרים" (לשון הרמב"ם שם) (2) כיון שארץ ישראל "זהו המקום שבנ"י יצטרכו להתישב" ומצד המצוה לגור בא"י אסור לגור במצרים, ולפ"ז הי' ס"ד דמצד המצוה לגור בא"י אסור (גם) לגור בכל העולם, וזה בא הרמב"ם לשלול דרך ישיבה במצרים נאסרה וכו', עכת"ד.

ותמוה להגיד כן, דהרי דין ישיבת ארץ ישראל הזכיר הרמב"ם רק ב' הלכות לאחר כך (בה"ט) וגם שם אינו מזכיר דין מצוה של ישיבה בארץ, ורק אסור לצאת ממנה לחו"ל, (ובאמת אין לשיטת הרמב"ם מצוה לגור בארץ ישראל - וראה לקו"ש ח"ח ע' 399 מה שצויין שם הערה 6), ואפשר כוונת הרמב"ם בפשטות: דבהמשך למה שהזכיר בה"ו (שכיבוש רבים יש לו) דין א"י כותב דאין מצוה לשבת דוקא בא"י ומותר לשכון בכל העולם, "חוץ מארץ מצרים" שיש עלי' איסור מיוחד. ובה"ט מוסיף דמ"מ אם כבר נמצא בא"י אסור לו לצאת ממנה.

(וראה לקו"ש חט"ו ע' 202 הע' 15 בדיוק הל' "לשכון בחו"ל").

(ג) הביא דעת הריטב"א ביומא (לח, א.): "שאין האיסור הוא אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתם אבל בזה"ז שנגזר עלינו להיות נדחים בכל קצוי הארץ כל חו"ל אחד הוא ואין איסור אלא שלא לצאת מדעת מן הארץ לחו"ל".

(מש"כ הריטב"א "שלא לצאת לדעת" י"ל כוונתו שרק לצאת לדעת וברצון אסור אבל שלא לדעת אלא דמוכרח - כגון לסחורה ולפרקמטיא וכו' מותר).

ופשוט שהרמב"ם לא ס"ל כנ"ל דמסתימת לשונו מוכח דאין נפק"מ בין זמן ביהמ"ק לזה"ז. וביאור דברי הריטב"א נראה שסובר שאיסור הישיבה במצרים מסתעף ממצות ישוב א"י. וא"כ ג"ז מוכיח דלא סובר הרמב"ם כהריטב"א כי (כנ"ל) לא מקשר הרמב"ם את הישיבה בא"י לאיסור ישיבה במצרים. - ותמוה שבקטע המת' "בעצם" הושה דעת שניהם.

(ד) עפ"י היסוד הנ"ל (באות ב) הוא מבאר את דברי הרדב"ז (על הרמב"ם שם) שנותן טעם "על מה סמכו לשכון במצרים" ומבאר כי ירדו רק לעשות סחורה ופרקמטיא, "וואע"ג דאח"כ נשונקעו אין כאן לאו אלא איסורא בעלמא,

וביאר דכוונתו על המצוה (לגור בא"י ו) לא לגור במצרים (כי מקומנו רק בא"י, כנ"ל) ועל המצוה הזו לא חששו משום הפרנסה "שזה לא ישיבה לצורך המקום... אלא זה לצרכינו - צורך פרנסה ובכה"ג ליכא איסור כלל, אבל מצד הלאו מה"ת לא ה"י זה כלל היתר (משום פרנסה) אילולי מש"כ הרדב"ז שכל האיסור הוא לירד לשם ולהשתקע".

והנה מה שמחלק דיש היתר (1) של פרנסה. (2) שאין כוונתו להשתקע - לא מצאנו לו מקור, דגם בלי ההיתר של פרנסה מותר לגור במצרים לזמן קצר כיון שאין כוונתו להשתקע.

זאת ועוד: הרי בפירוש כותב הרמב"ם (בה"ח): "מותר לזוזר לארץ מצרים לסחורה ולפרקמטיא... ואין איסור אלא להשתקע שם" הרי דצורך פרנסה ("סחורה ופרקמטיא") הוי היתר גם על הלאו מה"ת לשבת במצרים.

ה) וכוונת הרדב"ז נראה בפשטות, שלא הקשה רק על מה "דאח"כ נשתקעו" אף שפשוט שעצם הירידה היתה בהיתר, שירדו לסחורה שמותר (וכמפורש ברמב"ם כנ"ל), אבל על מה דנשתקעו אח"כ אין מועיל ההיתר של ירד לסחורה וכו', וע"ז כותב דזה רק איסורא בעלמא ולא חששו.

וכוונתו: הרמב"ם סובר שההשתקעות במצרים אפילו לאחר ירידה של היתר (- דלסחורה) הוה איסור לאו (אלא שהוא לאו שאין בו מעשה), אמנם הרדב"ז סובר שאחרי ירידת היתר אין כלל איסור לאו, אלא "איסורא בעלמא" כיוון שהתורה אסרה לשוב למצרים יוצא מזה גם איסור על עצם הישיבה במצרים, (הרדב"ז בעצמו העיר שדבריו הם לא כדברי הרמב"ם), ועדיין צע"ק.

(אלא שצע"ק בדברי הרדב"ז שכותב שלא חששו לאיסור משום "טורח הטלטול ומיעוט ריוח המזונות" שאם כן הוה בכלל חוזר לפרקמטיא ולסחורה שזה היתה גמור, ובדוחק יש להעמיס כן בדבריו).

ו) וממשיך עפ"י יסוד דבריו (בקטע המתחיל "ובהשקפה") בנוגע "לחילוקים שחילקו הרדב"ז והיראים וכו' שכל האיסור הוא לפני שסנחריב בבל או שכל הלאו הוא לירד ולהשתקע אבל לסחורה שרי" ש"ל כן רק בנוגע ללאו שאסרה תורה לשוב למצרים, משא"כ (פי מה שנת' ל) שי' הרמב"ם שנוסף שלילת ישיבה במצרים מטעם המצוה לשבת בא"י "וא"כ אין כלל מקום לחלק שלסחורה שרי" יעו"ש, ולכאורה זה נגד המפורש ברמב"ם דיש חילוק, ואם ירד לפרקמטיא ולסחורה שרי.

ה. בקובץ ל' (רפא) ע' ו', כ' הרמב"ם הלי יעלה על הדעת שהוא למעליותא כו' וראה לאדה"ז בשעה"ה וכו' תעלה על דעתך וצ"ע איך אפשר לפרש למעליותא.

ודכירנא כשהר"ר ניסן מאנגל שי' תירגם את השעה"ה לאנגלית, שאל אז כמה דיוקים בהפשט לכ"ק אד"ש. וכן כאן בתחלת הפרק שאל מהו השאלה "וכי תעלה על דעתך" כו' הלא ידוע שאצל היונים הלי' שיטה באמונתם שיש אלוהה על היבשה ויש אלוהה מיוחד במים, וממילא הנה לכאו' צ"ל מה התמי' מאדה"ז "וכי תעלה על דעתך", הלא היו כאלו שהאמינו שיש אלקים שורה במים מתחת לארץ כו'.

וע"ז השיבו כ"ק אד"ש בכתי"ק, וכי תעלה על דעתך, הכוונה לנש"י, שמצד נשמתם שהמה מאמינים בני מאמינים ביחודו ואחדותו ית', הרי אינו שייך הו"א כזו כו' והציווי וידעת היום נא' לנש"י דוקא כו'.

ולכאורה מזה ראי' מוכרחת היא לדעתו של אדה"ז שה"דעת" הוא למעליותא כו'.

(ולהעיר משעה"ה א' פ"ז "אף גם זאת לא בדעת ידברו, ואמר הרה"ח המפורסם ר' יצחק הלוי מתמיד הי"ד כי מצד חו"ב יש מקום לשגגת מקצת החכמים בעיניהם כו' אבל מצד בחי' הדעת שבכאו"א מישראל הלא מופרך זה לגמרי, וזהו "אף גם זאת לא בדעת ידברו" ודו"ק).

וידוע דדעת ואמונה שליכים זל"ז וכו' ואכמ"ל*.

הרב מ.ז.ג.

- מונטריאל -

ח ס י ד ו ת

ו. בד"ה ויאמר לו יהונתן דש.ז. ביאר החילוק בין בנין המל' דראש השנה לבנין המל' שבראש חדש וז"ל: "וההפרש ביניהם, דענין בנין המל' שבראש השנה הוא משום שאז נתבטל כל ענין המל' וצריך לבנות המל' מתחלתה, משא"כ הבנין שבראש חדש הוא רק בענין הגילוי וההעלם, שלפני ר"ח המל' היא בהעלם, ובר"ח פועלים שתי' בגלוי... (ב) ר"ח אז בנין המל' הוא רק ענין של העלם וגילוי, דלפני ר"ח (לפני המולד) הלבנה היא בהעלם והסתר, וענין ר"ח הוא גילוי הלבנה... עכ"ל. עיני"ש.

(* הערה זו הושמטה עפ"י טעות בגליון דשבוע העברה, וראה שיחת ש"פ אחו"ק ש.ז.

ויש להעיר מד"ה ויאמר לו יהונתן תשל"א (ש"פ שמיני),
 וז"ל: "...היחוד שבר"ח הוא בחי' יחוד פנימי. ובכדי
 שיהי' יחוד זה צ"ל תחלה יחוד עליון יותר, יחוד חו"ב
 וכו', ועד שהמשכה היא מאו"ס, שע"ז נעשה בחי' ההולדה
 והתחדשות בר"ח, שנעשה מצילות חדשה, וכמבואר בענין כח
 ההולדה למטה, שהוא ע"י כח הא"ס שאין לו עילה וסיבה וכו'
 כדאי' באגה"ק (סי' כ), שע"ז נעשה ההולדה והתחדשות,
 שנתהווה מצילות חדשה וכו', שהוא ע"י המשכה מבחי' או"ס
 וכו'... "עכ"ל. עי"ש. ויש לשאול הרי לכאן כפי המבואר
 בד"ה ויאמר לו יהונתן ש.ז. נמצא שר"ח הוא רק גילוי הלכנה
 וכו', כנ"ל וא"כ למה צריך ומוכרח דוקא להמשכה ולכח
 הא"ס, הלא אין בזה חידוש אמיתי.

וכדאי להעתיק מש"כ בד"ה ויאמר לו יהונתן תשל"ו
 (ש"פ במדבר. ע"ד) וז"ל: "...ובדוגמת ענין הלכנה, דלפני
 המולד לא רק שחסר אורה כ"א שנעשה ענין החושך, שהוא תכלית
 ההעלם והסתר... אמנם ענין היחוד נמשך מלמע' מסדר השתל'...
 עכ"ל. עי"ש. ועפ"ז י"ל דזהו הפי' שבר"ח נעשה מצילות
 חדשה פי' שמקודם הי' ענין של חושך באופן חיובי וכו'
 ובר"ח נעשה תנועה הפכית - ענין של גילוי. ואיכ"מ.

י.ב.

- תות"ל 770 -

ז. כמאמר ד"ה והחרים דאחש"פ, קרוב לסופו, נתבאר,
 המעלה שבגילוי תורתו של משיח, שתהי' בבחי' תורה חדשה,
 ונת' שענין זה הוא גם בהלכה למעשה. וע"ז הובא מסיום המשך
 והחרים תרל"א מה שארז"ל עתיד חזיר להטהר, ונת' שאי אפשר
 לבאר (כפי שיש מבארים) שאז יתבטלו סימני החזיר (שאינו
 מעלה גירה), כי אז אינו "חזיר". אלא זה מובן (גם בהלכה
 ובנגלה) ע"פ מ"ש הרמב"ם (הל' ממרים פ"ב ה"ב) שב"ד גדול
 בחכמה ובמנין מב"ד שקדם לו יכול לבטל דבריו. ולע"ל יהי'
 ב"ד גדול בחכמה ובמנין כו'. ואח"כ הקשה ע"ז, דהרי ענין
 זה נאמר לגבי תקנות דרכנן משא"כ איסור חזיר הוא דאורייתא.
 וע"ז אמר, שלפיכך צריך לביאורים האחרים, כגון הכיאר
 שסימני החזיר ישתנו. ע"כ.

והנה לכאורה צריך ביאור: מהי הקס"ד לבאר זה שחזיר
 יטהר לע"ל משום שאז יהי' ב"ד גדול בחכמה ובמנין כו'.

ואולי יש לפרש הכוונה בג' אופנים:

א) ע"פ התירוץ המובא בשד"ח הנסמן בהנחה (מכמה ספרים),
 שטהר החזיר לע"ל היא ענין של הוראת שעה, והרי בהמשך לדין

הנ"ל (בהלכה ד) מביא הרמב"ם שיש בכח הב"ד לעשות דברים (גם נגד איסורי דאורייתא) בתור הוראת שעה.

אבל: (1) לגבי ענין זה לא הובא ברמב"ם שהב"ד העוקר דברי תורה בהוראת שעה צריך להיות גדול בחכמה ובמנין (שהרי קאי כאן ביחס לתושב"כ שלא שייך שהב"ד יהי' גדולים ממנה כו'). וגם להלכה ישנו ענין הוראת שעה גם בזה"ז (גבי מלשין וכיו"ב). ובאנציק' תלמודית ערך הוראת שעה הובאה מח' אי ענין זה הוא רק בב"ד הגדול או בכל ב"ד. (2) בספרים הנ"ל קאי בגדר הוראת שעה כמו אליהו בהר הכרמל היינו הוראת שעה בדרך נבואה ולא בדרך פסק ב"ד (וכמובא באנציק' שם שהם ב' ענינים שונים). ולפי זה כאן הוא תירוץ חדש, שיהי' טעם וסברא שכלית (לא בשמים היא) שתחייב את הב"ד להתיר את החזיר בתור הוראת שעה.

ב) הכוונה היתה לאיסורים דרבנן הנובעים מאיסור חזיר, כגון איסור סחורה או גידול חזירים וכיו"ב, שלגבי זה אפ"ל שהב"ד דלע"ל כיון שהוא גדול בחכמה ובמנין, יש בכחו לבטל תקנה זו.

אבל גם זה דוחק קצת, שהרי אם האיסור דאורייתא בטל, הרי האיסור דרבנן בטל ממילא לכאורה (אא"כ נאמר שהאיסור דרבנן נעשה ענין בפ"ע שאינו תלוי בדאורייתא, ע"ד "נעשו כשפודין של מתכת כו"').

ג) הכוונה היתה רק בתור דוגמא בלבד, דכשם שב"ד יכולים לבטל דברי ב"ד אחרים אם גדולים מהם בחכמה ובמנין, עד"ז אפשר שיהי' ביטול איסור החזיר לע"ל (ואינו בסתירה לנצחיות התורה), כי אז יהי' גילוי בחי' הגדולה 'בחכמה ובמנין' מזו שממנה נמשך איסור החזיר. ודוחק.

הרב משה ישראלי

- ברוקלין נ.י. -

ח. במאמר ד"ה והתקדישתם דש"פ אחו"ק הובא ונתבאר מאמר ד"ה זה הנדפס באוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תקסט ואילך. וביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, דזה שבמאמר זה מבאר הצ"צ הענין דשולחנו של אדם מכפר עליו כמזבח, הנה הקשר להפסוק והתקדישתם והייתם קדושים הוא ע"פ מ"ש רז"ל והתקדישתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים, היינו שפסוק זה שייך לענין האכילה בשולחן בשלימות. ועד"ז ביאר בסוף הענין, דמ"ש (בענין והייתם קדושים) יכול כמוני קדושתו למעלה מקדושתכם ומ"ש בתו"כ מעלה אני עליכם כאילו קדשתם אותי, קשור ג"כ עם ענין וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', עיי"ש בהמאמר.

ולכאורה דורש הסבר הקשר הראשון, שהרי דרז"ל
"והתקדישתם אלו מים ראשונים כו"י" היא ע"פ זה שבפ' שמיני
ולא ע"פ זה שבפ' קדושים. וכמ"ש הצ"צ עצמו בפירושו באוה"ת
קדושים כרך א' ע' קיד: "שארז"ל ע"פ והתקדישתם והייתם
קדושים שבס"פ שמיני והתקדישתם אלו מים ראשונים והייתם
קדושים אלו מים אחרונים כו"י". וכן מובן גם בתוכן הענין,
דהתם (בפ' שמיני) קאי בפ' מאכלות אסורות, משא"כ בפרשתנו
נאמר פסוק זה לפני פרשת עריות, או שמדבר בע"ז (כפירוש
רש"י - נת' בההתוועדות).

[ולהעיר משיחת ש"פ קדושים תשמ"א, שם תיקן כ"ק
אדמו"ר שליט"א מה שהדפיסו בס' מאמרי אדה"ז הקצרים מאמר
ד"ה והתקדישתם בפ' שמיני, ואמר שמתוכן המאמר נראה דקאי
על הפסוק בקדושים. ולכאורה בעניננו נראה להיפך].

ולפי כל זה דורש ביאור מהו הקשר דכל המאמר המדבר
בענין וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' לפסוק והתקדישתם
שבפ' קדושים. ובאמת באוה"ת כרך א' שם ואילך, מבואר
באריכות ענין נט"י בקשר עם הפסוק קדושים תהיו שבתחילת
הפרשה (ע"פ דרז"ל בילקוט שהובאה שם), ושמה לפי זה כל
הציוויים דקדושה שבפרשתנו קשורים זה בזה. וכמדומה שכן
נת' בשיחת ש"פ קדושים הנ"ל, דעיקר הציווי על הקדושה הוא
בפרשתנו. ועצ"ע בזה.

* * *

כגליון הקודם (לב) אות ח' העיר א' התמימים בענין
"וגו" הנרשם בכ"מ בסוף פסוק.

ולכאורה פשוט הוא שיש שתי מטרות כ"וגו": (א) משום
כל פסוקא דלא פסקי' משה אנן לא פסקינן. (ב) כדי לרמז
לסיום הענין (היינו שבמקום שבו הובא הפסוק נוגע גם המשך
הענין). וכן מפורש בכללי רש"י לפי שיהיה כ"ק אדמו"ר
שליט"א, שבמקומות שכותב רש"י "וגו" כוונתו לרמז לסיום
הענין. ומובן שכאופן השני אפשר לכתוב "וגו" גם בסוף
פסוק.

ומה שהביא שם מב' מקומות בהערות ותיקונים לתניא ששם
כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א צ"ע שהוא סוף פסוק - לכאורה
בהכרח לומר ששם אינו נוגע המשך הענין. ויש לעיין בגוף
הדברים שם.

א' מאנ"ש
- ברקלין נ.י. -

ש ל ח ו ת

ט. כשיחת ש"פ אח"ק ש.ז. הוכיח כ"ק אד"ש שהרמב"ם ידע מחכמת הקבלה מהא שכותב בהקדמתו שקיבץ מכל הספרות התלמודית עד זמנו כולל שו"ת הגאונים. ומאחר שבתשובות הגאונים (כמו תשובות רב האי גאון ורב שרירא גאון) נמצאים הרבה ענינים של קבלה כו' - א"כ בודאי ידע ולמד הרמב"ם ענינים אלו. כי ח"ו לומר שהרמב"ם דילג ענינים אלו. עכת"ד הק'.

ולא הבנתי כ"כ ההכרח שבדבר. ובהקדים, כי זה דבר פשוט, דאלו שס"ל שהרמב"ם לא למד לידע חכמת הקבלה, אין הפירוש שלא ידע על דבר מציאותה של חכמה זו ח"ו - כי מובן ופשוט שידע שקיים בתורה חלק זה הנקרא סודות התורה. ונכלל בעניני "מעשה מרכבה" שמקורו במשנה וש"ס חגיגה וכו'. אלא, היות שיש הרבה הגבלות בנוגע ללימוד זה, הרי רק מיעוטא דמיעוטא של חכמי ישראל בכל דור ודור התעסקו בלימוד זה. ועיין הקדמת הרח"ו על שער ההקדמות (ושם הובא ג"כ ספרי רב האי גאון וחביריו). וא"כ גדולי ישראל אלה (בכל דור ודור) שלא עסקו בחכמה זו, טעמם ונימוקם עמם, שמכיון שעדיין לא הגיע הזמן לגלות זאת החכמה אי"ז לימוד עבור כל אחד ואחד, ומחמת ענותנותם (או טעם אחר) עסקו רק בותרת הנגלה.

וא"כ איפוא מהו ההכרח לומר שהרמב"ם לא דילג על ענינים אלו שבספרי רב האי גאון, ובפרט בהדגשה - "ח"ו"?

ולדוגמא: מפורסם שהרבה גדולי ישראל לא הי' להם יד בהלכות קדוש החודש להרמב"ם ולא עסקו בהן. כי כדי להכין הלכות אלו על בורין מוכרח הלימוד בחכמת התכונה כו'. אף שמוכן ופשוט שלא חלקו ח"ו וח"ו על לימוד הלכות אלו - ואדרבה: מפורש בחז"ל שמצוה לחשב תקופות כו' - מ"מ, לדעתם, אין זו מצוה על כל אחד ואחד, והניחו העסק בהלכות אלו לאחרים הבקיאים בטיב חכמה זו. וראה ראב"ד הל' קדה"ח פ"ז ה"ז: ואני איני מאנשי' כי גם רבותי לא הגיעו אלי' ע"כ לא נכנסתי בדבריו לבדוק אחריו.

ולמה לא נאמר כן גם בנוגע לעניני קבלה הנמצאים בדברי הגאונים, שהרמב"ם לא עסק בזה, כי הניח העסק בחכמה זו לאחרים, שלפי ענותנותו לא חשב עצמו להיחיד סגולה שבדורו שלהם ניתנה הרשות כו' לעסוק בחכמה נסתרה?

ואולי אפשר לומר הביאור כזה - שמאחר שרואים אנו שהרמב"ם עסק בכל חלקי התורה ובכל השטחים, הן עניני רפואה הן עניני תכונה ועוד ועוד, שמזה רואים שהרמב"ם

האט זיך געקאכט - צו ארומנעמען כל התורה כולה. והרי זוהי מטרת חיבורו ספר היד - לקבץ תורה שבעל פה כולה. ולכן. וויסנדיק תכונת הרמב"ם, הנה אם רק יודעים שחכמה זו הגיעה לידו, אין ספק בדבר שהרמב"ם עסק בחכמה זו. כלומר: הספק אם הרמב"ם עסק בחכמה זו הוא רק מחמת הספק אם עניני קבלה הגיעו למקום הרמב"ם. כי יתכן שמכיון שרק יחידי סגולה שבכל דור למדו חכמה זו לא נתגלה חכמה זו להרמב"ם. וע"ז הוכיח כ"ק אד"ש שזה אא"פ לומר. כי הרמב"ם מעיד שכל ספרות הגאונים הגיעה לידו. ומאחר שכן, פשוט שהרמב"ם עסק גם בחכמה זו.

ויש להמתיק כל הנ"ל ע"פ המבואר בהל' ת"ת לאדה"ז אודות החיוב ללמוד כל תורה שבעל פה כולה, שזה כולל גם עניני סודות התורה. וא"כ כמו שרואים בנוגע לספר היד שהרמב"ם הדגיש מעלה זו דידיעת כל התורה כולה בנוגע להלכות התורה (כמשנ"ת בארוכה בשיחת אחש"פ וש"פ קדושים תשד"מ בטעם לימוד הרמב"ם דוקא. ועייג"כ הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ג "שילמוד תורה שבע"פ כולה שהן כל ההלכות בטעמיהן בדרך קצרה שהן פי' כל התרי"ג מצות בתנאיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים" - ולא הזכיר אגדות. כי ההלכות דהתרי"ג מצות הן "עיקר התורה שבעל פה", כלשון אדה"ז בהמשך הסעיף שם) - הנה בודאי שאצל הרמב"ם היתה ידיעת כל התורה שבעל פה כולה במובנה הרחב יותר, שזה כולל גם חלק הסוד שבתורה (כנ"ל מהל' ת"ת פ"א ס"ד), באם יודעים בכירור שהיתה אפשריות לזה.

שוב העיר לי א' מירידי, שלפי תפיסתו, כוונת כ"ק אד"ש בהשיחה לא היתה לאלה שכתבו שהרמב"ם (רק) לא ידע ולמד חכמת הקבלה, כי אם לאלו שהרחיקו לכת לומר שהרמב"ם לא האמין ח"ו בחכמת הקבלה (בהתמכס על דברי הרמב"ם בשלילת עניני קמיעות וכו'). וע"ז אמר כ"ק אד"ש, דמאחר שמצאנו ענינים אלו בדברי הגאונים שהגיעו לידי הרמב"ם, הרי ח"ו לומר שהרמב"ם לא קיבל ענינים אלו. ומתורץ בפשטות דיוק לשון השיחה "ח"ו".

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ל. בקשר להמדובר בהתוועדות דש"פ אחו"ק אודות דרכו של הרמב"ם להביא דרשות אף דבגמ' וכו' ישנם דרשות אחרות, כי מבני דרשות פשוטות יותר, ונתבאר בזה בארוכה החילוק בין הגמ' להרמב"ם (הנחה בלה"ק סכ"ד-כה) כדאי להביא בזה מראה מקומות בהרמב"ם שמצינו זה, שנלקטו מס' יד מלאכי כללי הרמב"ם, תהלכות האגדות להגרי"ז שטערן פ"ז, ותורה תמימה

מרגליות היס סנהדרין לד, ב, ועוד, ובתוכם ישנם כמה מקומות ג"כ דרשת הרמב"ם נדחה בגמ' משום איזה טעם כו' ומ"מ הרמב"ם מביאם שהם פשוטות יותר, ועוד.

הל' יסודי התורה פ"ט ה"א: "ונאמר לא בשמים היא הא למדת שאין הנביא רשאי לחדש דבר", בשבת קד, א, יליף לה מאלה המצוות וגו' וראה לח"מ שם דהרמב"ם נקט קרא דמפורש יותר.

הל' ת"ת פ"א ה"א: "שהתלמידים קרויין בנים שנאמר ויצאו בני הנביאים" בספרי ואתחנן נקט גם מ"ש בנים אתם לה"א, אלא דכאן מפורש יותר (תהלוכות האגדות שם).

הל' ע"ז פ"ד ה"ד: "אין אחת מערי מקלט כו' שנאמר מאחת עריין", בספרי זוטא יליף ממ"ש "תהלינה" והרמב"ם נקט דרשה פשוטה יותר (נחל איתן רמב"ם שם, וראה לקו"ש פ' חיי שרה ש.ז. הערה 44) וראה הערות וביאורים פ' תולדות ש.ז. ע' ד'.

הל' ע"ז פ"ז ה"ד: "עבוד"ז של עכו"ם כו' שנאמר פסילי אלהים וגו'", ובלח"מ שם כתב דנקט דרשת ר' ישמעאל בע"ז נב, א, שהיא פשוטה יותר אף דקיימ"ל כר"ע, (ובזה יש טעם למה לא רצה ר"ע ללמוד כר"י עיי"ש).

הל' חמץ ומצה פ"א ה"ב: "החמץ כפסח אסור בהנאה שנאמר לא יאכל כו'", ובלח"מ שם כ' דאף דפסק כר' אבהו בפסחים כא, ב, מ"מ נקט דרשת חזקי' שהיא פשוטה יותר (וגם בזה יש טעם למה לא למד ר' אבהו כחזקי' עיי"ש).

הל' יבום וחליצה פ"ו ה"ט: "כיצד יבמה שהיא ערוה כו' שנאמר ולקחה לו וגו'" נקט דרשת רבי בלבמות ח, א, אף דלא קיימ"ל כן משום שהיא פשוטה יותר (לח"מ שם ותורה תמימה ויקרא יח, אות מ"ו, וגם בזה יש טעם כנ"ל).

הל' איסורי ביאה פ"ג ה"ב-ג: "מילה היתה במצרים שנאמר וכל ערל כו'" ובערכין ט, א, יליף מקרא אחרינא אלא דהרמב"ם נקט דרשה פשוטה יותר (מרגליות היס שם הל' מאכלות אסורות פ"ג ה"ו: "אין לוקין עליהם שנאמר מבשרם לא תאכלו" לא מצינו דרשה זו, ודרכו של הרמב"ם להסמיר דין על לשון התורה (תו"ח ויקרא יא, אות כ"ב).

הל' מאכלות אסורות פ"י ה"י: "בד"א בנוטע כארץ ישראל שנאמר כי תבואו אל הארץ כו'" בקידושין ל"ז נדחית דרשה זו (משום טעם) ומ"מ מביאה הרמב"ם שהיא דרשה פשוטה (לח"מ שם).

הל' ערכין פ"ו ה"א יסתם חרמים לכהנים שנאמר כל חר' בישראל כו"י בלח"מ שם כתב דבמתניתין מפיך לה מדרשה אחרינא והרמב"ם מביא דרשה פשוטה יותר.

הל' מתנות עניים פ"ה הכ"ז: "המפקיר כרמו כו' שהרי שדך וכרמך אני קורא כו", בחולין קלד, ב, מפיך לה מקרא אחרינא, והרמב"ם יליף מדרשה פשוטה (תו"ת ויקרא יט, אות נ"א).

הל' מעשר שני פ"י ה"ד: "הנוטע לרבים כו' שנאמר ונמעתם אפילו לרבים" בגמ' פסחים כב, ב, יליף מקרא אחרינא והרמב"ם נקט דרשה פשוטה (תו"ת ויקרא יט, אות קפ"ו).

הל' כלי המקדש פ"ג ה"י "שלא יסייע המשורר לשוער כו' שנאמר איש איש כו"י בערכין יא, ב, יליף מקרא אחרינא והרמב"ם נקט דרשה פשוטה (תו"ת במדבר ד, אות ל"ג).

הל' איסורי מזבח פ"ב ה"י "הרי הוא אומר הקריכהו נא לפחתך" ראה תו"ת ויקרא כב, אות קל"ב דהרמב"ם כתב מעצמו דרשה זו. כי פשוטה.

הל' מעשה הקרבנות פ"ח ה"ז: "שנים שאחזו כו' שנאמר אשר ישחט" ובגמ' זבחים קח, א, יליף מקרא אחרינא, והרמב"ם נקט פשוטה יותר (תו"ת ויקרא יז, אות יח).

הל' פסולי המוקדשין פ"ב ה"ב: וכל הניתנין בזריקה כו' שנאמר ודם זבחך ישפך" בלח"מ שם כ' דאף דלכ"ה לא דרשינן דרשה זו, מ"מ מביא הרמב"ם דרשה הפשוטה.

הל' ק"פ פ"ט ה"ז: "שנאמר תושב ושכיר לא יאכל כו" בלח"מ שם כ' דבגמ' לא איצטריך דרשה ע"ז ומ"מ מביאו הרמב"ם שהוא פשוט יותר.

הל' חגיגה פ"ב ה"א: "ושם נאמר למען ישמעו להוציא מי שאין לו שמיעה גמורה" בגמ' חגיגה מפיך לה מכאזניהם, והרמב"ם מביא דרשה פשוטה יותר (לח"מ שם).

הל' בכורות פ"ב ה"ו: "פטור מן הבכורה שנאמר אך בכור שור כו"י בלח"מ שם כ' דבפ"ק דבכורות מוכח דאיצטריך זה לדרשה אחרינא, ומ"מ אין קפידה דכן דרכו לסמוך הדין על דרשה פשוטה יותר.

הל' אבות הטומאה פ"ה ה"ט: "והוא שתהלי' בת שלש שנים כו' שנאמר ואשה אשר ישכב גו"י בגמ' נדה לב, א, מסיק מפסוק זה לדרשה אחרינא ומ"מ מביאו הרמב"ם דכן דרכו (תו"ת ויקרא טו, אות ס"ה).

הל' רוצח פ"א ה"ה: "רוצח שהרג בזדון כו' שנאמר ולא ימות הרוצח עד עמדו כו' במכות יב, א, יליף לגבי הסנהדרין, מ"מ רגיל הרמב"ם להסמיך דין פשוט וברור בלשון הפסוק שבאותו הענין אעפ"י שבגמ' לא נאמר כן מפורש (תו"ת במדבר לח, אות י"ז).

הל' רוצח פ"י ה"ח: "ואעפ"י שנמצא הרוצח כו' שנאמר ואתה תבער כו' בגמ' סוטה מז, ב יליף מקרא אחרינא והרמב"ם נקט כירושלמי סוטה פ"ט ה"ו שהיא פשוטה יותר (תו"ת במדבר ל"ה אות ע"ט).

הל' סנהדרין פ"ג ה"ח: "כאילו הקים מצבה שנאמר ולא תקים לך מצבה כו' בכס"מ שם הביא קושיות מהרי"ק דבפ"ק דסנהדרין מייתי לה מלא תטע לך אשרה וכתב ע"ז וז"ל: ורואה אני דבריו טובים ונכוחים אילו היה דרכו של רבינו לדרוש הפסוקים מדעתו ולהניח הדרשה המפורשת בגמ' ומכיון שאין דרכו בכך נ"ל דבשום דוכתא דריש לה מלא תקים מצבה, עכ"ל.

הל' אבל פ"ו ה"א: "האבל נוהג במקצת דברי אבילות כל שלשים יום כו' שנאמר ובכתה את אביל' כו' והראב"ד מקשה דבגמ' מו"ק יט, ב, ילפינן מפרע פרע, וכתב בתו"ת ויקרא י, ו' דכן דרך הרמב"ם להביא פסוק מפורש יותר, ולמד זה מבעלי התלמוד כמ"ש התוס' כריתות טו, א, עי"ש בארוכה.

הל' מלכים פ"א ה"ב: "מנוי מלך קודם למלחמת עמלק שנאמר אותי שלח ה' כו' ובגמ' סנהדרין כ, ב, איתא דרשה אחרינא, וכ' בלח"מ שם דדרשה שהביא הרמב"ם הוא פשוט יותר, וכבר נודע דרכו דבראיות פסוקים דבר שאינו נוגע לענין הדין לא קפיד אגמרא דידן, עי"ש.

אף דיש להעיר בכמה דברים מהנ"ל, מ"מ כאן רק נלקט מכמה ספרים שכן כתבו, ויש להעיר גם כמ"ש בתוס' בכמה מקומות כריתות טו, א, שבת קכ"ח, א, ועוד. (כמובא בתהלוכות האגדות שם) דכן מצינו גם בגמ', דמביא דרשה פשוטה יותר. ויל"ע אם הביאור שבהשיחה שייך גם שם.

* * *

ב) כמה שנתבאר בההתוועדות הנ"ל דהרמב"ם לא מנה מספרם של המצוות דרבנן, כי סב"ל דמצוות דרבנן כולס אינם אלא מצוה אחת "שנצטוונו מן התורה לשמוע מהן, שנאמר על פי התורה אשר יורו"ן ובמילא לא שייך למנות את מספרם הכללי שכן מספרם הכללי הוא מצוה אחת כלבד (הנחה בלה"ק סמ"א). ונתבאר בזה ג"כ דלכן אין זה בגדר בל תוסיף.

לכאורה יש לקשר זה במ"ש במגלת אסתר (שרש ראשון) וז"ל: כי מצוה דרבנן לא יאמר לשון מצוה שהרי כשאמר שם בחולין (דף ק"ו) א"ר יצחק בר אשיין נט"י לחולין מפני סרך תרומה ועוד משום מצוה וקא מתמה בגמרא מאי מצוה, וזה לפי שלשון מצוה לא שייך אלא במצות דאורייתא ונט"י אינה מן התורה, ומשני אמר אביי מצוה לשמוע דברי חכמים, פירוש כי מה שאמר משום מצוה אין פירושו שיהא נקרא בשם מצוה משום שהוי מדרבנן, אלא משום שהוי מצוה מה"ת לשמוע לאשר יגזרו חכמים עלינו שנאמר לא תסור עיני"ש. ועי' בס' לב שומע (אות מ' סי' כ"ו) שביאר דבריו דלא מצינו מצות דרבנן יקראו חכמי הגמרא מצוה או ציווי, רק תקנה או גזרה, שלא יקראו מצוה פרטית רק היא כללית ור"ל מצוה לשמוע לדברי חכמים, ומתוך שם הגמ' נזדר ג, ב, לאסור יין מצוה עיני"ש, דלכאו' זהו כעין הביאור בהשיחה דאינם נמנים בפ"ע אלא דכולן נכללים בהן מצוה דעפ"י התורה אשר יורוך כו'.

אבל עי' בס' שיר חדש (לה"ר אברהם כהן, ליוורנו תרל"ט) דף ג, ב, מביא דברי המגילת אסתר ותמה עליו מהגמ' שבועות לט, א, כשהשביע משה את ישראל אמרו אין לי אלא מצוות שנצטוו בסני, מצוות העתידות להתחדש כגון מקרא מגילה מנין ת"ל קיימו וקבלו, הרי בהדיא דגם מצוות דרבנן נקראים בגמ' כשם מצוות, ומה שהביא מהגמ' חולין כתב שם דא"ז ראי' כלל ואדרבה, יעו"ש. ועי' גם בחדושי מהרד"ם (על ספר המצוות להרמב"ם, להג"ר דובער מיזלז'ש) בשרש ראשון שם שהקשה על דברי המגילת אסתר דהא מברכים על מצוות דרבנן אשר קדשנו במצוותיו וצונו כו'. ובירושלמי סוכה פ"ג ה"ד מכואר דרק על מצוות דרבנן מברכים על מצוות יעו"ש בארוכה.

מיהו עצם היסוד שכתב המגילת אסתר דמצוות דרבנן אינם ענינים פרטיים אלא נכללים במ"ע הכללי דעפ"י התורה אשר יורוך אכתי מתאים להמבואר בהשיחה, (אף דלפועל מצינו שנקראים מצוות).

ומ"ש הרמב"ם בריש הל' מגילה וחנוכה "יש בכללן שתי מצוות עשה מדברי סופרים" ודאי דבפועל הם ב' מ"ע, אלא דאין למנותם בהמשך לתרי"ג מצוות, כיון דכבר הם נכללים כולם בהמ"ע דועשית כו'.

ובענין מה שנתבאר אודות כל תוסיף, יש להעיר ממ"ש הרמב"ם בהל' ממרים פ"ב ה"ט, וכן בהקדמת הרמב"ם למנין המצוות שבספר היד דלא שייך כל תוסיף כיון דאינם אומרים דזהו מה"ת, אלא שהנביאים עם בי"ד תקנום וצוו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה כו' ועד"ז אסרו

משום סייג יעו"ש, דלכאורה משמע דזהו ביאור אחר מהביאור שבהשיחה, דהלא הרמב"ם לא הזכיר בענין זה הא דעפ"י התורה אשר יורוך.

וראה בספר המאמרים תש"ח ע' 165 בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א דמבאר דגם הסמ"ג והרח"ו בשערי הקדושה אינם חולקים דישנם ז' מצוות דרבנן המשלימין למספר תר"ך עמודי אור יעו"ש, ובמכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מיום אדר"ח אדר תשכ"י, ולפי המבואר דלהרמב"ם נכללים כולם במצוה אחת יל"ע לכאורה אם שייך לומר כן, מיהו לפי המבואר דמצד פנימיות הענינים יש לכל מצוה דרבנן תוכן מיוחד כו' גם לשטיט הרמב"ם א"ש.

* * *

ג) בהמבואר בלקו"ש דשבת זו (סעי' י"ג) דגם בנכרי שייך הענין דכתר תורה, יש להעיר ממ"ש ברבינו יונה באבות פ"ד משנה י"ב "וכתר תורה מונחת לכל באי עולם" (כלשון הספרי), אבל הרמב"ם באבות שם בפיהמ"ש כתב: "אלו השלש מעלות טובות ניתנה לאומה זו" דלכאורה משמע דחולק ע"ז, ועי' גם במדבר רבה פרשה י"ד, י, דג' כתיבים נתן הקב"ה לישראל, יעו"ש.

ד) בהמבואר בהתוועדות דל"ג בעומר דהרמב"ם סיים בטוב בפסוק שוש אשיש, יש להעיר גם במ"ש ביד פשוטה ד"שוש אשיש" משמע מעבר לספר זמנים המתחיל בכתוב "נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה".

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

יא. בהתוועדות דל"ג בעומר הקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות זה שתרמב"ם לא הביא ההפטורה לפ' וילך.

ויש להעיר מלקו"ש חייט ע' 298 שמביא שם מ"ש הרס"ג בנוגע לנצו"י "פרשה המתחלקת לשתיים ונקראת בשתי שבתות אם יש צורך בכך, והיא אתם נצבים הנחלקת בוילך משה" ומדייק ממ"ש פרשה המתחלקת לשנים דאינו כמו שאומר בשאר סדרות דשמונה מהן מצטרפות לפעמים כו', דנצו"י הם בעצם סדרה אחת, אלא דלפעמים מחלקים אותן לשנים יעו"ש, ובהערה 2 שם מביא ג"כ מה שהרמב"ם בסדר תפלות לא הזכיר ההפטורה דפ' וילך, דמשמע מזה דסב"ל שם דזהו הטעם שלא הזכיר ההפטורה דפ' וילך כיון שהיא פרשה אחת עם פ' נצבים, ועיי"ש עוד בהערה 3 במה שמונים ג"ן סדרים.

ואין להקשות דהו"ל להביא ההפטורה שמפטירים כשמחלקים אותם וקורין וילך בפ"ע - כי בקביעות כזו הרי לפועל נוהגים להפטיר שובה כמ"ש בהל' תפלה פ"ג הי"ט וזה לא הביא הרמב"ם בסדר תפלות שלו כמשנ"ת בהתוועדות כדי לסיים בטוב.

ודא"ג לכאו' צלה"כ: הרי הלכה צ"ל בסגנון ברור גם אם הוא בל' מגונה כו' (ראה לקו"ש ח"י ע' 26 ועוד), ואיך אפשר להשמיט הלכה כדי לסיים בטוב?

ונראה שכונת כ"ק אד"ש לא היתה דההשמטה היא לסיים בטוב, כ"א להיפך דכל כולו מה שהרמב"ם מביא ההפטורות דז' דנחמתא הוא לסיים בטוב, כי כעצם כבר כתב ההלכה אודות הפטורות אלו לעיל בהל' תפלה,

ואין צריך להכפיל כאן אלא כדי לסיים בטוב בענין דנחמתא מביא עוה"פ הפטורות אלו (ולכן השמיט הן תלתא דפורענותא והן ההפטורה דשובה). וק"ל.

הרב יעקב יהודא ליב אלטיין
- ברוקלין נ.י. -

יב. בס' מראי מקומות למשנה תורה להרמב"ם בהקדמתו: "מהם מצות עשה מאתים וארבעים ושמונה סימן להם מנין אכריו של אדם", נסמן מכות כג, ב. תנחומא תצא יב. זהר ח"א קע, ב. והוא טעות וצ"ל תנחומא תצא ב, ולא יב.

ויש גם להוסיף: מדרש תהלים לב, ד. תקוני הזהר סוף תיקון ל'.

בהל' זכ"י ומתנה פ"ב הי"ד: "ואם ה' הראשון וכו'", נסמן ב"ב קכט, א. קלג, א.

ויש להוסיף (המצויין בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בס' המאמרים באתי לגני ע' ס): ר"י"ף שם קמט, א. מלחמת ונמוקי יוסף (בשם הגאונים) שם קכט, א.

אברהם שמואל יעקב דורון
- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ת

יג. בד"ה את שבתותי תשמרו בספר המאמרים תק"ע ע' פג מביא, שכשמקשר מחדו"מ שלו במחדו"מ של הקב"ה (תורה), שאז כביכול מתייחד עם הקב"ה להתלבש בלבוש א'. בלבוש א'

לשניהם, אבל כשהוא בגדו והיא בבגדה ארז"ל (כתובות מח, א - מראי מקומות וציונים לשם) יוציא ויתן כתובה ולמדו מקרא דבבגדו בה.

ולכאורה בכתובות שם למדו זה מהכתוב שארה. ואולי "אפ"ל שכוונתו להסבא משפטים צו, ב שמפרש בגדו לשון בגד וז"ל: ודא הוא בגדו בה לבושא יקירא דמלכא פריש עלה עכ"ל. אבל המשך הלשון בהמאמר לא משמע הכי, ובאור התורה (שנסמן במראי מקומות וציונים שם בריש המאמר) בהשקפ"ר לא הובאו תיבות אלו.

* * *

בלקוטי שיחות (כרך ז) הוספות לפ' שמיני וזלה"ק: ות"ח צריך שיהי' בו שמינית שבשמינית... מה שצ"ק... והרי הלכה כמ"ד (סוטה (כנצ"ל ה' א) דלא מינה ולא מקצתה וכמ"ש ברמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג וכ"פ רבינו הזקן בשו"ע או"ח סקנ"ה וסקנ"ו ס"ג עכלה"ק. ועד"ז בספר המאמרים הנחות הר"פ הערה לע' יב ע"ש. ואכוהו דכולהון בלקוטי לוי יצחק אגרות ע' שה.

ולהעיר מפירוש המלות לכ"ק אדה"א פרק קמז קרוב לסופו "ועכשיו אין ת"ח שאין בו חלק שמיני שבשמינית".

* * *

שמו של הספורנו הוא ר' עובדי' בר' יעקב ספורנו כנדפס בחומשים, אבל בכ"מ (שראיתי) באור התורה הובא מ"ע ספורנו. וברשימת ראשי תיבות שבמפתחות לספר הליקוטים פיענחו מוריננו עובדי'.

אף שלכאו' זהו דבר מוזר שכ"ק אדהצ"צ יתן תואר למי שהוא (ולהעיר מהאמנת אלקות דרך מצותיך מד, כ: החכם הגדול השלם בדעותיו. ועוד) ובפרט בתואר מוריננו.

כמעט בכל פעם שמביאו, ופשוט שאין זה דומה לתוארים המקובלים שלפני זמן אדהצ"צ שמביאים בתואר זה (לדוגמא: מהרי"א, מהר"ל, מהרש"א).

ולכאו' צ"ל שכס' שהשתמש בהם אדהצ"צ הי' כתוב על השער התואר מוריננו או בר"ת מה"ר (לדוגמא ספר ימין ה' רוממה - ע"פ בית עקד ספרים).

ולפי"ז מ"ש 1) באור התורה שמות ע' סח ר"ע (כאם אינו טעות הדפוס? המעתיק?) הוא יוצא מן הכלל. 2) בספר המאמרים

תרס"ו ע' צד הרמ"ע צריך לפענחו הרב ר' מורינו עובדי'.

* * *

בלקוטי תורה ס"פ ברכה ק, א. מביא: "ועד"ז יובן מ"ש בספר עשרה מאמרות במאמר חקור דין ח"ג פ"י שאמרו באגדה בענין דוד כי ישי חשב על שפחתו המשוחררת ובאמת השפחה מסרה סמנין לאשתו ע"ד רחל ללאה".

(ענין זה הובא ג"כ בסידור כא, ד. ובספר המאמרים הנחות הר"פ ע' פא (כמצויין במראי מקומות ללקו"ת) ומתם מובן שיש כאן תוס' אריכות מכ"ק אדהצ"צ).

ובחצאי עיגול שם העיר כ"ק אדהצ"צ "ובגמרא וברבות לא נמצא אגדה זו ואדרבה ממ"ש ברבות תזריע פ"ד כלום נתכוין אבא ישי כו' משמע דלא כדרשא זו".

ובהערות וציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א שם: "הובא גם בס' גלגולי נשמות" ולכאורה הכוונה לספר גלגולי נשמות מהרמ"ע מפאנו. ולהעיר (1) מחידושי הרד"ל לויק"ר שם. (2) באור החמה לזהר משפטים צו, ב בהעתקת דברי הרח"ו בפסקא והנה (קך, סע"ג בדפי הספר) גם מצאנו לרז"ל כי ישי רצה לשכוב עם שפחתו ונזדמנה לו אשתו ומשם יצא דוד הע"ה. (3) בספר הליקוטים תהלים סקל"ח: "אבן מאסו תבונים... ר"ת אמה אמר דהע"ה אחי היו מואסים אותי בחשכם שאני בן אמה כמ"ש חז"ל ע"פ הן בעון... מפני המעשה שעשתה אמה שנתחלפה באמתה ואביו לא ידע בשכבה".

* * *

בספר מאמרי אדה"ז - הקצרים ע' תג מביא מתקונים שאפ"ל אם הי' צדיק א' חוזר בתשובה שלימה בדורו הי' בא משיח.

ויש לעיין אם זהו אותו ענין המובא בספר המאמרים אתהלך לאזניא ע' טז "נז' בע"ח שאפ"ל כולם ח"ו אם יהי' מי שיעלה מ"ן אל הבינה יבא משיח".

הרב שמואל דוד ח. הכהן
- ברוקלין נ.י. -

יד. בספר המנהגים - חב"ד, עמוד 44:

כשהסתפרו בימי הגבלה, קודם עה"ש, לא היתה רוח כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע נוחה מזה. עכ"ל.

והנה, יש מקום לשאלה, בקביעות השנה שערב חה"ש חל בשבת ק' (כבשנה זו) האם יש להחמיר שלא להסתפר עד אחרי חה"ש.

ובפרט בנוגע ל"אפשרעניש" של מי שנתמלאו לו ג' שנים בין ל"ג בעומר וחה"ש. אשר ידועה הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר יש לעשות ה"אפשרעניש" בזמן הכי קרוב ליום ההולדת. (מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א - נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 350).

ושאלתי מרל"ג שי' ואמר לי שפעם נתקבש (מ ?) לשאול שאלה זו מהרה"ח הר"ש לויטין ע"ה. ופסק הר"ש ע"ה אשר בקביעות השנה שחל ערחה"ש בש"ק, מסתפרים בערש"ק. וכן נהגו בליובאוויטש.

הרב לוי גאלדשטיין
- ברוקלין נ.י. -

לזכותו ולזכות
בני משפחתו שיחיו

נרפס ע"י
א' מאג"ש שיחי'